

На полях під *озимину*, на падалиці та *просапних* культурах, літають та відкладають яйця метелики II-го покоління **озимої совки**, відроджуються та живляться гусениці, чисельністю 0,5-1 екз. на кв.м. У лісостепових, подекуди степових областях на падалиці озимої пшениці відмічається вихід з літньої діапаузи **хлібної жужелиці**, жуки відкладають яйця. При випаданні помірних опадів ймовірно збільшення чисельності та ареалу заселення шкідником. **Злакові мухи (шведські, гессенська, чорна пшенична, інші), цикадки, попелиці, хлібні блішки**, інші спеціалізовані фітофаги зернових культур розвиваються на падалиці, злакових бур'янах та кукурудзі. З появою сходів *озимих зернових* вищезазначені шкідники завдаватимуть шкоди посівам, за достатніх тепла та вологи можливі осередки значних пошкоджень рослин, де виникатиме необхідність у крайових або суцільних обробках інсектицидами.

В разі сівби *озимих зернових* культур, по стерньовим попередникам, збереження сходів від хлібного туруна, гусениць **підгризаючих совок**, личинок **грунтових шкідників**, які можуть спричинити зрідження рослин, досягається передпосівною обробкою насіння протруйниками інсектицидної дії.

На сходах *озимого ріпаку* в господарствах Вінницької, Житомирської, Київської, Миколаївської, Хмельницької, Чернігівської, Чернівецької та інших областей відмічається початок заселення та пошкодження посівів **хрестоцвітими блішками**, які за середньої чисельності 1-6 екз. на кв.м пошкодили в слабкому ступені 4-12% рослин. Фітофаги зосереджуються у крайових смугах полів. Активному живленню шкідника сприяє суха і жарка погода. Почався літ **ріпакового пильщика** II покоління (Запорізька, Одеська, Рівненська, Черкаська обл.). Відмічено відродження гусениць **озимої совки** II покоління та підгризання ними рослин. Шкідником заселено 5% площ, пошкоджено 1-4 (Запорізька, Одеська обл.), макс. до 18% рослин (Миколаївська обл.) у слабкому і середньому ступені. Середня чисельність гусениць становить 0,5-1 екз. на кв.м. Вікове співвідношення: I вік - 90%, II вік - 10%. Чисельність фітофагів контролюють через інсектицидні обробки.

Скрізь на 25-60% обстежених посівів *кукурудзи* гусеницями **стеблового (кукурудзяного) метелика** та **бавовникової совки** пошкоджено 2-11, макс. 19% рослин та 4-9% качанів. Відмічено поступове переміщення гусениць стеблового метелика у нижню частину стебла рослини, де вони залишаються на перезимівлю. Низький зріз стебла при збиранні, подрібнення і заорювання післязбиральних решток кукурудзи знизить зимуючий запас шкідників і збудників хвороб. З хвороб розвиваються **гельмінтоспоріоз, пухирчаста та летуча сажка**. На качанах виявлено **фузаріоз, бактеріоз**.

Посіви *цукрових буряків* Лісостепу та Полісся продовжують хворіти на **церкоспороз**, де ним уражено 6-24% рослин (Вінницька, Волинська, Київська, Тернопільська обл.). На 2-42% рослин проявились **фомоз, борошниста роса, пероноспороз, рамуляріоз, вірусна жовтяниця, альтернаріоз, бактеріальна плямистість**. Переважно на гібридах іноземної селекції центральних та західних областей на 1-8% коренеплодів виявляють **паршу звичайну, гнилі (буру,**

хвостову), дуплистість. В посівах культури вогнищами триває шкідливість гусениць **підгризаючих та листогризучих совок, лучного метелика**, подекуди посіви заселяють та шкодять **бурякові листкова попелиця, мінуюча муха, клопи**. Для призупинення подальшого розвитку шкідливих організмів посіви обприскують препаратами відповідного спектру дії, дотримуючись регламентів застосування.

3-18% рослин *сої* на 50-75% обстежених площ хворіють на **аскохітоз, пероноспороз, антракноз, септоріоз**. Подекуди на окремих площах культури рослини уражені **бактеріозом**, в осередках Чернівецької області – **жовтою мозаїкою**. Продовжується шкідливість **злакових попелиць**, якими заселено 10% рослин за чисельності 5-8 екз. на рослину, **павутинним кліщем** заселено 5% рослин за чисельності 1,0-2,5екз. на рослину.

Спекотна погода вдень та прохолодні ночі з ранковими росами сприяли подальшому розвитку хвороб у посівах *соняшника*. 2-24% рослин у Лісостепу та Степу інфіковані **білою та сірою гнилями**. На 3-35% (Волинська, Житомирська, Закарпатська, Донецька Запорізька, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Чернігівська обл.) рослин має місце **фомоз**. В уражених рослинах нижні та середні яруси листків посохли та повисли не опадаючи. 4-28% рослин уражені **пероноспорозом, альтернاریозом, аскохітозом, септоріозом**, подекуди **фомопсисом** (Рівненська обл.). На 4-14, макс. 70% рослин (Кіровоградська обл.) **іржа**, яка продовжує свій розвиток на листках та кошиках. У зв'язку із загрубінням рослин знизилась чисельність сисних шкідників – **попелиць, трипсів, павутинного кліща**. Подекуди переважно в степовій та лісостеповій зонах посіви заселяють та пошкоджують **соняшникові вогнівка, клопи, гусениці совок озимої, бавовникової, гамми, капустяної, лучного та стеблового (кукурудзяного) метеликів**. У стеблах рослин соняшника триває розвиток **соняшникової шипоноски та соняшникового вусача**.

У більшості областей продовжується заселення площ з-під **зернових, багаторічних трав, неугідь, просапних та овочевих культур** мишоподібними **гризунами**, де їх чисельність становить 0,5-2, макс. 5 колоній на гектарі. У пошуках зеленого соковитого корму відмічена міграція гризунів на падалицю озимих зернових та ріпаку. В Запорізькій області відмічено крайове заселення та пошкодження сходів **озимого ріпаку**. В подальшому чисельність та шкідливість гризунів у посівах **озимих культур** зростатиме за рахунок міграції їх із площ пізніх просапних та інших культур, де після збирання і зяблевої оранки створюються несприятливі для них кормові умови.

Першочерговими заходами в обмеженні чисельності мишоподібних гризунів є профілактичні заходи: знищення бур'янів, зменшення втрат урожаю при збиранні, своєчасна зяблева оранка, що позбавить гризунів кормової бази та надійного сховища, контроль за розвитком та регулювання чисельності цих шкідників у місцях резервацій з метою недопущення їх розселення на посіви сільськогосподарських культур.

У господарствах здійснюється постійний фітосанітарний нагляд за посівами сільськогосподарських культур.